

“Niets doen is geen optie”

GGZ Rivierduinen voldeed op het gebied van brandveiligheid aan alle wet- en regelgeving. De panden volgden de eisen van het Bouwbesluit, medewerkers hadden BHV-trainingen gevolgd en jaarlijks werden ontruimingsoefeningen geïmplementeerd. En toch ging het bij een brand in 2011 afschuwelijk mis. “Sindsdien zijn we veel meer naar de risico’s gaan kijken.”

GGZ Rivierduinen biedt geestelijke gezondheidszorg aan mensen met psychische of psychiatrische problemen in het noorden en midden van Zuid-Holland. Zij biedt zorg in de omgeving die het beste past bij de situatie van de cliënt: thuis als het kan, in één van haar poliklinieken of klinieken als het moet. GGZ Rivierduinen heeft specialistische centra voor cliënten met eetstoornissen, autisme en een combinatie van een verstandelijke beperking en psychiatrische problematiek. Vanuit 12 locaties met 110.000 m² vastgoed bedienen ze 18.355 cliënten, van poli en acute opname tot langdurige zorg.

Rob Bergmans, adviseur (brand)veiligheid en beveiliging, is in 2007 begonnen als facilitair coördinator en hoofd BHV. “In de beginperiode werd er veel minder vanuit de integrale benadering gekeken naar brandveiligheidsrisico’s.

Je organiseerde vooral standaard ontruimingsoefeningen en BHV-trainingen, waarbij er nauwelijks gekeken werd naar maatwerk. We werkten verder vanuit wet- en regelgeving, daarin waren we niet onderscheidend ten opzichte van andere ggz-instellingen. Totdat er in 2011 brand ontstond op onze kliniek Intensieve Zorg Ouderen.” In eerste instantie leek alles nog goed te gaan: de detectie ging af, er kwam BHV op af. Maar de rook en brand ontwikkelden zich zo snel dat er vijf cliënten bij de ontruiming achterbleven en er uiteindelijk drie cliënten omkwamen. (Zie de reconstructie op <https://youtu.be/w0SFRXyOUsI>)

Rob Bergmans, adviseur
(brand)veiligheid en beveiliging

Realistische brandveiligheid

Rob: “Die brand heeft ons veel geleerd. Bijvoorbeeld dat we mogelijke risico’s en realistische scenario’s als uitgangspunt moesten gaan nemen voor ons brandveiligheidsbeleid. Dat elke cliënt anders is en maatregelen om maatwerk per cliënt vragen. Er was kortom werk aan de winkel.”

GGZ Rivierduinen formeerde een commissie brandveiligheid met vertegenwoordiging vanuit management, zorg, facilitair, cliëntenraad; een integrale afspiegeling van de organisatie. Zij hebben de brandveiligheid naar een hoger plan getild. “We hebben samen een visie ontwikkeld met realistische brandveiligheid als basis en kijkend naar de cliënt en zijn risico’s. Als een cliënt geen brandgevaar oplevert en zelfredzaam is, dan hoeft je ook geen extra maatregelen te treffen. Maar rookt een cliënt en gaat hij er slordig mee om, dan moet je óf je gebouw, óf je installaties óf je organisatie oplussen.”

PRAKTIJKVOORBEELD GGZ RIVIERDUINEN

Kegje onder de deur

Met zo'n risicogestuurde benadering is het essentieel om alle risico's in kaart te krijgen. Daarvoor zijn een aantal commissieleden speciaal opgeleid. Zij gaan de locaties langs, doen een risicoanalyse en gaan het gesprek aan op zo'n locatie: met management, OR, facilitair, hoofd BHV, maar ook cliënten, verpleegkundigen, activiteitenbegeleiders. Rob: "Met ongeveer tien personen bespreken we per stap de aandachtspunten en risico's. Wat is er al gedaan om brand te voorkomen? Is er rookbeleid en hoe handhaaf je dat? Wat is er gedaan om ontstane brand te beperken? 'Compartimentering', zegt het vastgoedbedrijf dan. 'Maar ik wil die cliënt in de gaten houden en zet dus een kegje onder de deur', zegt een verpleegkundige. Allemaal te begrijpen, maar dat soort risico's moeten dus op tafel. Uit zo'n overleg volgt een verslag met een plan van aanpak waar die risico's worden weggenomen met de juiste maatregelen."

Ronald Buse, manager algemene zaken van de acute psychiatrie

Zonder veiligheid geen kwaliteit

Om de mate van zelfredzaamheid van cliënten in kaart te brengen, heeft GGZ Rivierduinen het WAR-systeem ontwikkeld. Ronald Buse, nu manager algemene zaken van de acute psychiatrie maar destijds hoofd BHV van een opnamekliniek in GGZ Rivierduinen: "We wilden een instrument dat heel eenvoudig werkte en visueel inzicht gaf. In de praktijk kun je vrij eenvoudig inschatten of iemand zelfredzaam is bij brand, zelfs bij verwarde mensen. Is Waarschuwen voldoende, moet je de cliënt Assisteren of moet je hem echt Redden? Dat zet je in een Excel-bestand dat gekoppeld is aan de plattegrond. Zo zie je in één oogopslag waar de risico's zitten." Inmiddels is de WAR-systematiek in de hele zorg gemeengoed geworden.

Ook Rob is heel enthousiast. "Een fantastisch instrument in al zijn eenvoud," aldus Rob, "en het helpt ook bij de bewustwording. Want dat blijft een uitdaging, mensen komen hier om te zorgen en niet om brandjes te blussen. Maar brandveiligheid hoort wel bij je werk. Zonder veiligheid geen kwaliteit."

Blijven leren en vernieuwen

Niet alleen met de WAR brengt GGZ Rivierduinen de risico's in kaart. Van elke cliënt stellen ze ook een risicoprofiel op, zodat bekend is welke cliënt potentieel risicodragend vertoont en wie ze dus tegen zichzelf moeten beschermen met extra maatregelen. En in 2016 starten ze met een auditstructuur, het afnemen van interviews met management en verpleegkundigen over risico's en maatregelen. Daarnaast worden de BHV-trainingen steeds realistischer en steeds meer maatwerk, misschien wel met virtual reality. Rob: "We zijn nooit klaar, je moet blijven leren en vernieuwen om brandveiligheid steeds opnieuw onder de aandacht te brengen. Want dat is echt het lastigste." Laatst is er in GGZ Rivierduinen nog nieuw rookbeleid ontwikkeld en dat gaan ze voor 100% handhaven. Ronald: "Als het Schiphol lukt om rookvrij te zijn, waarom zou het ons dan niet lukken? Je moet gewoon duidelijk zijn. En als medewerkers dan zeggen dat dat niet handhaafbaar is, dan gaan we in gesprek. Want niets doen is geen optie."

Bekijk hier een instructiefilm van hoe je de WAR-systematiek kunt inzetten: <https://youtu.be/Z7etuFmnKNw>

FACTS & FIGURES

Organisatie: GGZ Rivierduinen
Branche: Geestelijke gezondheidszorg
Aantal locaties: 12 (met zo'n 650 bedden)
Aantal cliënten: 18.355
Aantal medewerkers: 2.275

Meer informatie?

Rob Bergmans | adviseur (brand)veiligheid en beveiliging | r.bergmans@rivierduinen.nl